

AZ ÁΤΟΚ ΚΕΤ ΦΑΙΤΆJA

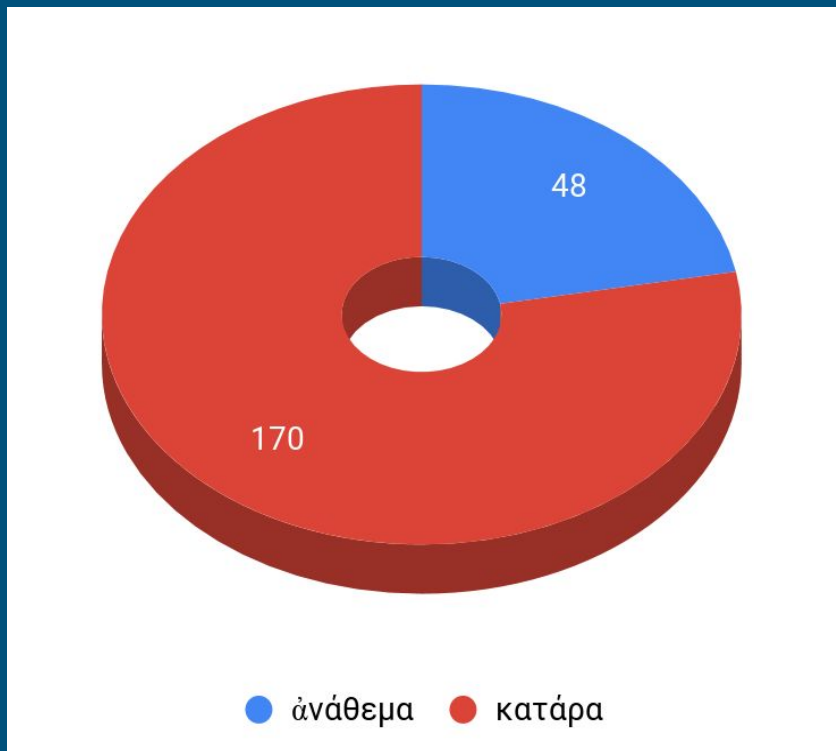
Az άνάθεμα és a κατάρα kifejezések vizsgálata
és összehasonlító elemzése

A kutatásom kiindulópontja

- ❑ Gal 1,8-9 vs. Gal 3, 10.13.
- ❑ „...*ha valaki nektek más evangéliumot hirdet azon kívül, amelyet elfogadtatok, átkozott legyen!*” (ἀνάθεμα ἔστω) vs. „*Mert a törvény cselekedeteiben bízók átok alatt vannak.*” (ὕπὸ κατάραν εἰσίν)
- ❑ Pál apostol a két szembeállított szakaszban két különböző kifejezést használ az átok kifejezésére
- ❑ Mi a különbség átok és átok között? → választ kaphatunk a kérdésre, ha megvizsgáljuk a két szó különböző jelentéseit

A két átokkifejezés mennyiségbeli előfordulási viszonya a Szentírásban

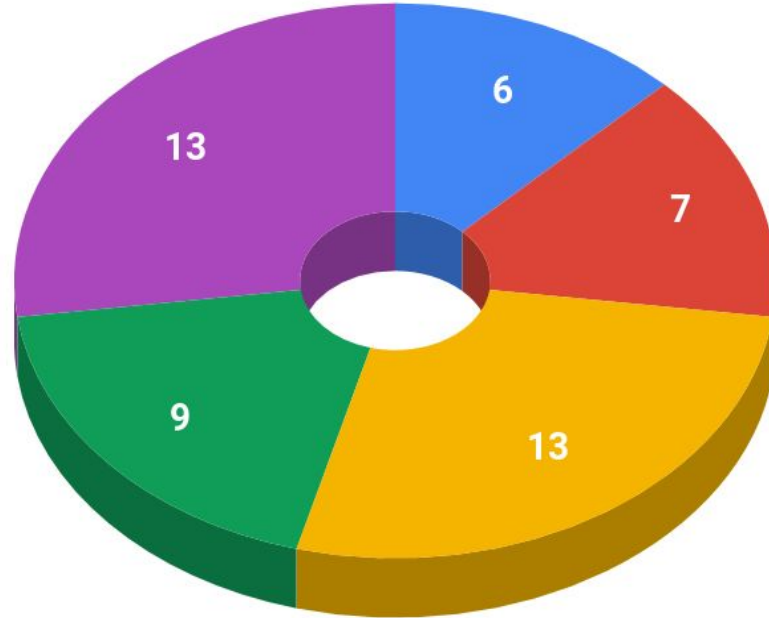

- ❑ A következő alakokat vettem számításba a két görög kifejezés esetében:
- ❑ **ánάθεμα**: ánάθεμα, ánάθημα, ánαθεματίζω, κατα(νά)θεμα, κατα(νά)θεματίζω.
- ❑ **κατάρα**: κατάρα, άρά, καταράομαι, έπικατάρατος.

Az ἀνάθεμα kifejezés vizsgálata

- ❑ Első (legrégebb) jelentése: **dísz, ékesség** → a szó profán (világi) használata
- ❑ Homérosz: Odüsszeia (Kr. e. 8. sz.): „...énekszó és tánc, mely a víg lakomák koronája” (ἀναθήματα δαιτός)
- ❑ ! A klasszikus szövegekben az ἀναθήμα alak, a Septuagintában és a Textus Receptusban pedig az ἀνάθεμα forma gyakoribb
- ❑ Hérodotosznál (Kr. e. 5. sz.) a díszből már **fogadalmi ajándék** válik: „Miután Gügész uralomra jutott, nem kevés fogadalmi ajándékot (ἀναθήματα) küldött Delphoiba.”

Az ἀνάθεμα kifejezés előfordulásai a Bibliában

● I-IV. Mózes ● V. Mózes ● Józsué ● többi ÓSZ ● ÚSZ

Az ἁνάθεμα kifejezés vizsgálata 2.

- ❑ Az ἁνάθεμα, mint **szentség**
- ❑ A Septuagintában a héber *chäräm* megfelelőjeként fordítják → „*ami az oltárra van helyezve*”
- ❑ 3Móz 27,28: „*Minden esküvel odaszentelt dolog (ἁνάθεμα) igen szent tulajdona az ÚRnak.*”
- ❑ Hogyan válik a szentség átokká???
- ❑ H. D. Betz: „A görög ἁνάθεμα terminus valami olyat jelképez, amit a profán használattól elvontak, és az istenségnek szenteltek fogadalmi ajándék vagy pusztítás révén.” → az ἁνάθεμα akkor válik átokká, ha az ember megpróbálja ebből az állapotából ismét profanizálni.

Az ἀνάθεμα kifejezés vizsgálata 3.

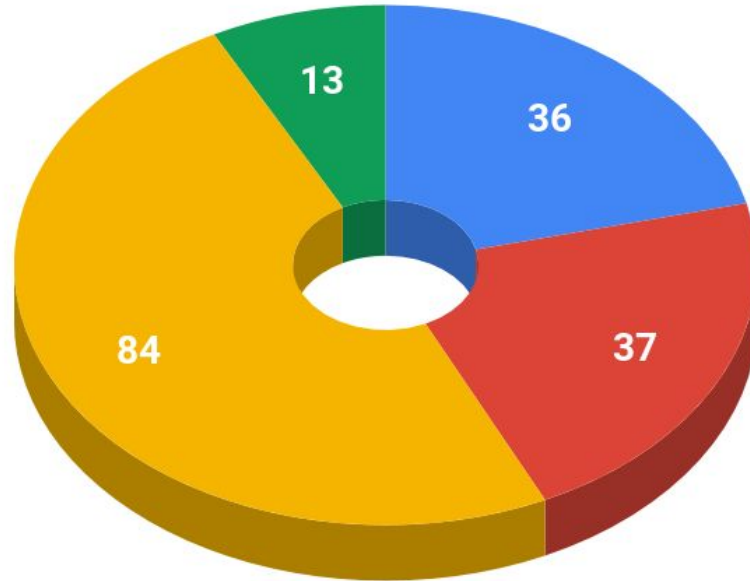
- ❑ **Átokként** legtöbbször Józsué könyvében, azon belül is Ákán történetével kapcsolatban tűnik fel
- ❑ Józs 6,18 (Károli): „*Mindazáltal ti óvjátok meg magatokat a teljesen Istennek szentelt dolgoktól (ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος), hogy miután néki szentelitek, el ne vegyetek a teljesen néki szentelt dolgokból (ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος), hogy Izráel táborát átkozottá (ἀνάθεμα) ne tegyétek*”
- ❑ ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος → RÚF: „a kiirtandókból”
- ❑ Az ÚSZ-ben a szónak már egyházfegyelmi jellege is van → Ld. Gal 1,8-9
- ❑ A középkorban ez még inkább hangsúlyossá vált → Az anathema kifejezést alkalmazzák az 1054-es ortodox és katolikus egyház között létrejött schizma kapcsán is

Egy másik átok- κατάρα (ἄρα)

- ❑ ἄρα, mint **imádság** (esdeklés): eredeti jelentés, csak klasszikus művekben
- ❑ Homérosz: Iliász. „Szólt könnyörögve ekép, dördült nagyot erre a bölcs Zeusz, meghallgatta az agg Néleusz-finak esdekelését.” (ἄραων ἄϊων)
- ❑ **Eskü**: „De vett egy királyi sarjat, szövetséget kötött vele, és hűségesküt tétetett vele.” (εἰσάξει αὐτὸν ἐν ἄρᾳ)
- ❑ Egyértelműen **átok**: Jer 44,22 (LXX: 51,22). „Ezért lett országotok pusztasággá, borzalommá, átokká és lakatlanná, (εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἄραν) ahogy ez ma van.”
- ❑ Az ἄρα kifejezés az ÚSZ-ben csak egyszer fordul elő (hapax legomenon) → Rm 3,14: „...szájuk átokkal és keserűséggel van tele.” (ὄν τὸ στόμα ἄρᾳς καὶ πικρίας γέμει)

A κατάρα kifejezés előfordulásai a Bibliában

● I-IV. Μόzes   ● V. Μόzes   ● τöbβι ÓSZ-i könyv   ● ÚSZ

Egy másik átok- κατάρα 2.

- ❑ A héber eredetiben általában az *alal*, *arar*, *qalal* igék különböző változatai szerepelnek azokban a textusokban, amelyekben a LXX a κατάρα szóval fordít
- ❑ A κατάρα, mint átok többféle jelentésárnyalattal bír, ill. több különböző kontextusban bukkan fel. Néhány példát emelek ki ezek közül.
- ❑ κατάρα, mint **szidalmazás**: „*És szidni kezdte (κατηράσατο) a filiszteus Dávidot Istenével együtt.*”

Egy másik átok- κατάρα 3.

- ❑ Átok és **megégetetés/örök tűz**
- ❑ Zsid 6,8: „...amelyik pedig túskebokrot és bogáncskórót terem, az megvetett, átok vár rá és végül megégetés.” (κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν)
- ❑ Mt 25,41: „Menjetek előlem, átkozottak, az ördögnek és angyalainak elkészített örök tűzre!” (κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον)
- ❑ Az **átok gyermekei**
- ❑ 2Pt 2,14: „Szemük parázna vággyal van tele, és telhetetlenek a bűnben, elcsábítják az állhatatlan lelkeket, szívük gyakorlott a kapzsiságban, átok gyermekei.” (κατάρας τέκνα)

Átok, mint az áldás ellentétpárja

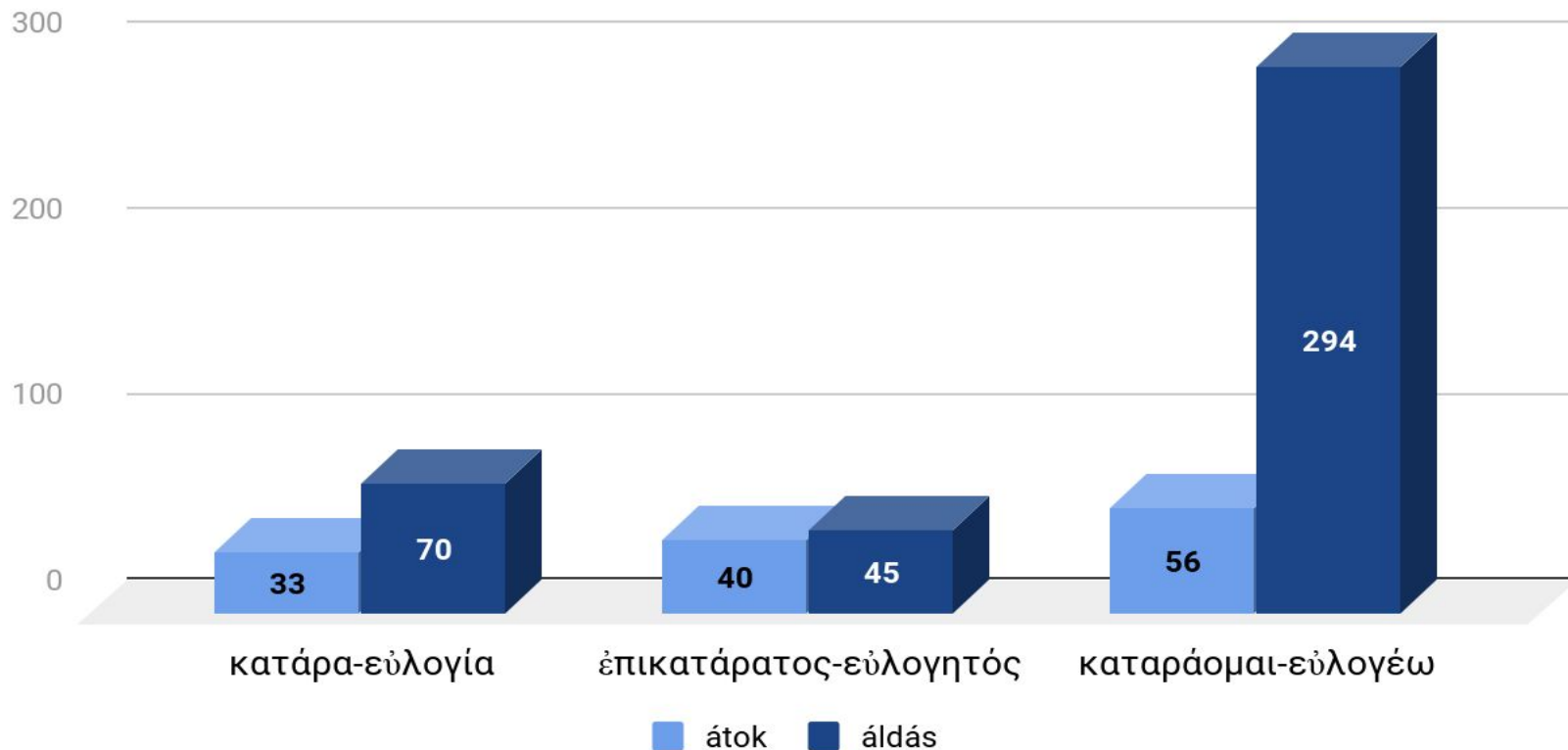
- ❑ Ellentétpárok a görögben: καταράομαι-εὐλογέω (átkoz-áld), κατάρα-εὖλογος (átok-áldás), ἐπικατάρατος-εὐλογητός (átkozott-áldott)
- ❑ Latin megnevezés szó szerint: jót, ill. rosszat mondani (*benedicere/maledicere*)
- ❑ 2 bibliai textus, melyekben erőteljesen jelenik meg az áldás-átok kettőse: 4Móz 22-24 (Bálám története), 5Móz 28 (ígéretetek és fenyegetések)

Átok, mint az áldás ellentétpárja 2.

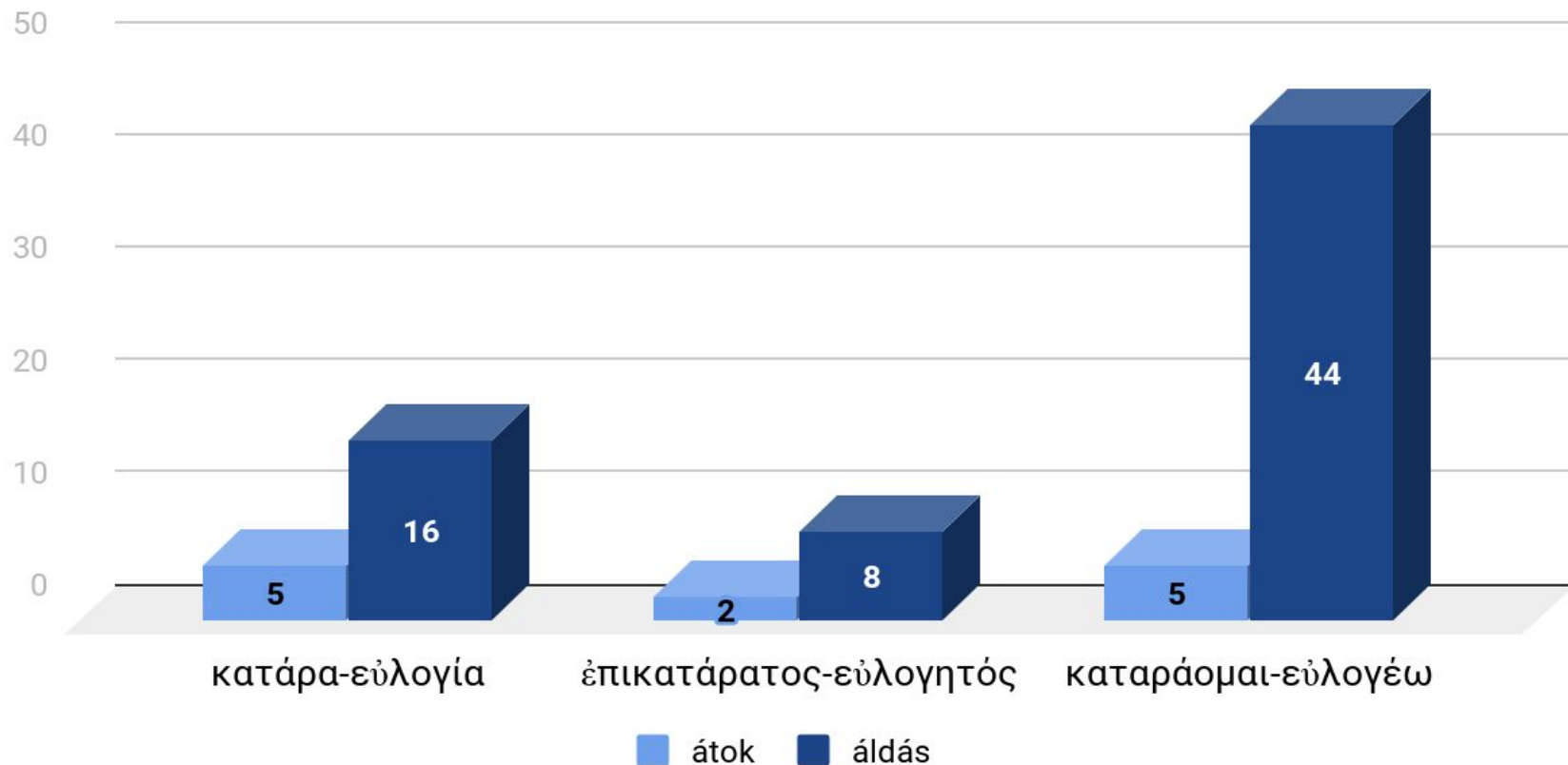

- ❑ Mi volt előbb: az áldás vagy az átok?
- ❑ Áldás: a teremtés 5. napján → 1Móz 1,22: „Azután megáldotta (héber: *barak*) őket Isten...” (ηὐλόγησεν αὐτὰ ὁ θεὸς)
- ❑ Átok: a bűneset következménye → 1Móz 3,14: „Ekkor az Úr Isten így szólt a kígyóhoz: Mivel ezt tetted, légy átkozott (ἐπικατάρατος) minden állat és földi vad között; a hasadon járj, és port egyél életed valamennyi napján!”

Az átok-, ill. áldáskifejezések mennyiségbeli előfordulási viszonya az Ószövetségben

Az átok-, ill. áldáskifejezések mennyiségbeli előfordulási viszonya az Újszövetségben

Megjegyzések az „oszlopokhoz”

- ❑ A terjedelmi különbségek tekintetében nem meglepő, hogy az ÓSZ-ben mind az átok-, mind pedig az áldáskifejezések sokkal nagyobb számban fordulnak elő. Érdeemes azonban megfigyelni, hogy ezek a kifejezések egymáshoz viszonyítva milyen arányban jelennek meg a “két szövetségben”.
- ❑ Érdekesség: a héber *barak* kifejezés meglepő módon átkot fejez ki néhány helyen (Jób könyvében négyszer fordul elő ez a szituáció) → eufeminizmus: ti. ha Isten ellen irányul az átok, a szentírók áldást írnak helyette

Összegzés

- ❑ ἀνάθεμα: bibliai megjelenése a kultusz kialakulásával körülbelül egy időre tehető → használata is specifikus → elsősorban a szentséghez, ill. a kultikus tevékenységekhez kötődik
- ❑ κατάρα: általánosabb jellegű (vagy legalábbis kevésbé „specifikus”) átok jelöl, ennek ellenére különböző összefüggésekben, ill. többféle jelentésárnyalattal fordul elő
- ❑ Pozitív kicsengés: Mind az Ó-, mind az Újszövetségben jelen van az átok, azonban az áldás jelenléte jóval hangsúlyosabb

---

*„Nektek pedig, akik hallgattok engem, ezt mondom:
szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnek titeket;
áldjátok azokat, akik átkoznak, és imádkozzatok azokért,
akik bántalmaznak titeket!”*